

การประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม

An Evaluation of the Teacher's Life Development Project Nakhon Phanom Province

เอมอร จันทน์นันท (Ameon channon)* ดร.วัลลิกา ฉลากบัง (Dr. Wannika Chalakbang)**

ศิริดา บุรชาติ (Sirida Burachat) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วยด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย คณะกรรมการเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ประธานกลุ่มใหญ่ เครือข่ายพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ข้าราชการครูที่ได้รับพิจารณาอนุมัติเงินกู้แล้ว, ข้าราชการครูที่เป็นสมาชิกไม่ได้กู้เงินเจ้าหน้าที่การเงินหน่วยงานสังกัด เจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคารออมสิน จำนวน 351 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.31 ถึง 0.80 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยรวม อยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์การประเมิน แนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ด้านที่ควรนำไปพัฒนา คือ ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ABSTRACT

This study aimed to evaluate the teachers life development project Nakhon Phanom Province using the CIPP Model which comprises context, input, process and output.

The sample employed in this study consisted of 351 people selected from members of the network committees for development of teachers life Nakhon Phanom Province, chair of each committee and chair of the board of the whole network for development of teachers life Nakhon Phanom Province, government teachers whose application for a loan was approved, government teachers who were group members but not applicants for a loan, persons in charge of money in their own educational work unit, and Government Savings Bank employees of credit. The tools used to gather data were a 5-rating scale questionnaire whose discrimination power coefficients were between 0.31 and 0.80, and its reliability was 0.86. Statistics used were mean and standard deviation. The results of this research are as follows: The result of evaluating the teachers life development project Nakhon Phanom Province as a whole was at the high level and considered a pass of the evaluation criterion. While each respect was taken into consideration, it showed as follows: Those respects that should be proposed with the ways to manage the teachers life development project Nakhon Phanom Province were of process and output as already presented in this study.

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ โครงการพัฒนาชีวิตครู

Key Words : Project Evaluation Teacher's Life Development Project

* มหบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่และขวัญกำลังใจของครูอาจารย์ เป็นอย่างยิ่ง ความต้องการที่มีชีวิตสุขสบายเหมือนอาชีพอื่น มีผลกระทบต่อครูอาจารย์โดยตรง เช่น การจัดซื้อจัดหาที่อยู่อาศัย ขนพาหนะ และสิ่งอำนวยความสะดวก จึงเกิดมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก ข้าราชการครูต้องดิ้นรนเพื่อหารายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ผลทำให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานการเรียนการสอน (ธนาคารออมสิน, 2545)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 7 มาตรา 53 กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาและองค์กรเกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา(สกสค.) เป็นองค์กรในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการมีฐานะเป็นนิติบุคคลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ด้านสวัสดิการ สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่น และความมั่นคงของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2546) จากภารกิจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาข้างต้นมีการดำเนินการ ด้านการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ร่วมกับธนาคารออมสิน ใช้ชื่อว่า “โครงการพัฒนาชีวิตครู” โครงการพัฒนาชีวิตครู มีหลักการดำเนินการที่สำคัญ คือ การรวมกันจัดตั้งกลุ่มและเครือข่ายของครู เพื่อแก้ไขปัญหาและพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก กลุ่ม และเครือข่าย เพื่อแก้ไขและพัฒนาชีวิตและวิชาชีพของสมาชิกในกลุ่มให้ดีขึ้น

โครงการพัฒนาชีวิตครู” หรือ “โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครู” เป็นนวัตกรรมทางสังคมใน

ส่วนของการแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตครูเป็นนวัตกรรมทางธุรกิจในส่วนของการธนาคารออมสิน รวมทั้งเป็นนวัตกรรมทางการบริหารราชการแผ่นดินในส่วนองกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นโครงการความร่วมมือสามฝ่าย ระหว่าง กลุ่ม ข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ และธนาคารออมสิน เพื่อร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตครูให้ดีขึ้นอย่างบูรณาการเบ็ดเสร็จโดยอาศัยกระบวนการทางจิตใจ สังคม การจัดการ และการเงิน กล่าวคือ ทั้งสามฝ่ายร่วมเป็นพันธมิตรในแนวราบอย่างพืดเทียมกันร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตครูให้มีความสุข สามารถมีชีวิตทั้งด้านส่วนตัวและการทำงานดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการได้มอบภารกิจในการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ สำนักงานคณะกรรมการ สกสค. ดำเนินการโดยยึดแนวทางโครงการพัฒนาชีวิตครู จากการดำเนินโครงการพัฒนาชีวิตครูในจังหวัดนครพนมมาเป็นเวลา 10 ปี ได้พบปัญหาหลายประการ เช่น สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการ สมาชิกไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์โครงการที่กำหนดไว้ และไม่สามารถชำระหนี้ได้ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินการดำเนินงานของโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน เรื่องการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การประเมินผลโครงการ

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการประเมินในครั้งนี้ คือ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาชีวิตครู สังกัดจังหวัดนครพนม ประจำปี 2552 จำนวนทั้งสิ้น 3726 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม จำนวน 351 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครืจซี่และมอร์แกน (วาโร, 2550) ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Random Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) คณะกรรมการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม จำนวน 13 คน เลือกแบบเจาะจง
- 2) ประธานกลุ่มใหญ่เครือข่ายพัฒนาชีวิตครู จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง
- 3) เจ้าหน้าที่การเงินหน่วยงานต้นสังกัด จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง
- 4) เจ้าหน้าที่สินเชื่อนาคารออมสิน จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง
- 5) ข้าราชการครูผู้กู้เงิน จำนวน 274 คน สุ่มแบบง่ายในอัตราส่วนร้อยละ 7
- 6) ข้าราชการครูที่เป็นสมาชิกไม่ได้กู้เงิน จำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ แต่ลดข้อได้กำหนดตัวเลือกไว้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งสร้างขึ้นตามรูปแบบ

การประเมินแบบซิปปี (CIPP Model) ซึ่งมีการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท(Context)
2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) โครงการพัฒนาชีวิตครู
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) ดำเนินโครงการพัฒนาชีวิตครู แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 1) การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) การดำเนินงานของสำนักงาน สกสค.จังหวัด
- 3) การดำเนินงานของธนาคารออมสิน

4. การประเมินด้านผลผลิต(Product)โครงการพัฒนาชีวิตครู ประกอบด้วย

1) ผลลัพธ์(Output) คือ การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) ผลกระทบ(Impacts)

- (1) วินัยทางการเงินของข้าราชการครู
- (2) ความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อโครงการพัฒนาชีวิตครู

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพกลุ่มตัวอย่างข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ที่จำแนกตามด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

(1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยวิธีการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ที่จำแนกตามด้านที่มีประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

(1) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยวิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation)

(2) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Alpha's Cronbach Coefficient)

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาชีวิตครู
จังหวัดนครพนม

1. นำผลการประเมินจากตอนที่ 1 พบว่าองค์ประกอบ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม มาจัดทำเป็นร่างแนวทาง ในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม

2. นำร่างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

จากการวิจัยเพื่อประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม สามารถสรุปเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

1. การวิจัยเพื่อประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม จากการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อประเมินเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากเช่นกัน รายละเอียดการประเมินรายด้านมี ดังนี้

ด้านบริบท บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาชีวิตครู มีความคิดเห็นด้านบริบทในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านย่อย พบว่าวัตถุประสงค์และหลักการของโครงการ ความสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ความต้องการหรือความจำเป็นของครูที่จะเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยเบื้องต้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาชีวิตครู มีความคิดเห็นด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านย่อย พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการ ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์เงื่อนไขการขอกู้เงิน ความเหมาะสมของวงเงินให้กู้ยืม อยู่ในระดับมาก

ด้านกระบวนการ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาชีวิตครู มีความคิดเห็นด้านกระบวนการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านย่อย พบว่า การดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานของสำนักงาน สกสค.จังหวัด และการดำเนินงานของธนาคารออมสิน อยู่ในระดับมาก

ด้านผลผลิต บุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาชีวิตครู มีความคิดเห็นด้านผลผลิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านย่อย พบว่า การแก้ไขปัญหาหนี้สินครูของกระทรวงศึกษาธิการ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ด้วยการพัฒนาตนเองและกลุ่ม การส่งเสริมคุณภาพชีวิตครูให้ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก

ผลกระทบต่องานโครงการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ดังนี้ การมีวินัยทางการเงินของข้าราชการครู ที่เข้าร่วมโครงการ และความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อโครงการพัฒนาชีวิตครู

2. __แนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์ในการสร้างแนวทางพัฒนา ดังนี้

การดำเนินงานเพื่อหาแนวทางการพัฒนา การดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปพัฒนาแบบสอบถามเพื่อหาแนวทางพัฒนา แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาคุณภาพเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ 10 คน พิจารณาและให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดวิธีการพัฒนา และผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ให้ข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู ดังนี้

1. การพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการดำเนินงานเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด โครงการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ได้แก่ ประธานเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด มีการให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์เงื่อนไขและอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมโครงการ โดยการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการกู้เงินให้ข้าราชการที่เป็นสมาชิกทราบให้ทั่วถึง ส่งเสริมสนับสนุน ดูแลกลุ่มใหญ่ และติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการออกหนังสือผ่านสิทธิคำขอกู้ ได้แก่ ควรสร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนในการออกหนังสือผ่านสิทธิคำขอกู้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง, จัดเตรียมแบบฟอร์มหนังสือผ่านสิทธิคำขอกู้ไว้ล่วงหน้า เจ้าหน้าที่ สกสค.จังหวัด มีการประสานงานกับประธานกลุ่มใหญ่

3. การพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ ได้แก่ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเอกสารในการขอกู้เงินกับธนาคารให้ชัดเจน ให้ความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์เงื่อนไขและอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมโครงการ, กลั่นกรองและพิจารณาให้สินเชื่ออย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์และหลักการของโครงการ

4. การพัฒนาการดำเนินงาน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาตนเองและกลุ่ม ได้แก่ ครูที่เข้าร่วมโครงการได้รับการส่งเสริมให้มีการ

พัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาตนเองและกลุ่ม จัดให้มีการพัฒนาด้านวิชาชีพ ด้วยพัฒนางานด้านวิชาการได้ดีขึ้น ควรมีการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ซึ่งกันและกันภายในกลุ่มย่อย ครูที่เข้าร่วมโครงการสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การพัฒนาการดำเนินงาน ด้านวินัยทางการเงินของข้าราชการครู ได้แก่ ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครู ควรมีวิสัยในการชำระหนี้ ครูที่กู้เงินพัฒนาชีวิตครูควรมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินในการลด ละ เลิกอบายมุข ครูที่กู้เงินพัฒนาชีวิตครูควรหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทุกเดือน ครูที่กู้เงินพัฒนาชีวิตครูควรมีการวางแผนควบคุมใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ ควรมีวิสัยในการออมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. การพัฒนาการดำเนินงาน ด้านความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ได้แก่ สมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูพึงพอใจในการให้บริการด้านการจัดสวัสดิการ เงินกู้แก่ครู ครูพึงพอใจในการให้บริการของศูนย์ปฏิบัติงาน โครงการพัฒนาชีวิตครูของสำนักงาน สกสค.จังหวัด ครูพึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคารออมสิน สมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูพึงพอใจในการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มรายได้ และมีการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อโครงการพัฒนาชีวิตครู

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ประสบความสำเร็จและได้ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาโครงการพัฒนาชีวิตครูในวันข้างหน้า จึงควรนำเสนอแนวทางพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครูไปยังกลุ่มใหญ่ เครือข่ายพัฒนาชีวิตครูทุกกลุ่ม เพื่อนำไปใช้ให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยเพื่อการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท ผลการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1) วัตถุประสงค์และหลักการของโครงการ ผลการประเมินทั้งภาพรวมและรายด้านย่อยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะโครงการพัฒนาชีวิตครู สามารถแก้ไขปัญหาของครูผู้กู้เงินได้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน หากข้าราชการครู สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้กู้เงินได้ สามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูและกลุ่มได้ และสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตครูผู้กู้เงินให้ดีขึ้น

2) ความสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะ การดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู ที่จัดตั้งขึ้นนั้น เป็นการดำเนินการตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจ และจัดสวัสดิการให้แก่ครูเพื่อส่งเสริมวิชาชีพให้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเป็นที่ยอมรับนับถือและไว้วางใจจากสาธารณชน และมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีสำนักงาน ก.ค. เป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครู และสำนักงาน ก.ค. ได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว โดยได้จัดตั้งโครงการพัฒนาชีวิตครูขึ้น(กระทรวงศึกษาธิการ 2546)

3) ความต้องการหรือความจำเป็นของครูที่เข้าร่วมโครงการ ผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะ โครงการนี้ตรงตามความต้องการของครู และครูมีความต้องการหรือความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมโครงการ เพราะครูมีภาระหนี้สิน และคิดว่าโครงการนี้สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินของครูได้ สอดคล้องกับอารีย์ (2548) พบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความ

สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และความ ต้องการหรือความจำเป็นของครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครูอยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1) ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะสมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชีวิตครู ประธานกลุ่มใหญ่มีความเข้าใจให้การสนับสนุน มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชีวิตครูแก่สมาชิกเจ้าหน้าที่การเงินหน่วยงานสังกัด เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, 2549)

2) ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์เงื่อนไขการขอกู้เงิน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะ การรวมกลุ่มของครูเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาชีวิตของสมาชิกในกลุ่มให้ดีขึ้น ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครูมีการประสานงาน/ดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องสมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูเข้าใจหลักเกณฑ์เงื่อนไขของโครงการพัฒนาชีวิตครู ครูที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนดเป็นไปตาม(คู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู, 2550)

3) ความเหมาะสมของวงเงินให้กู้ยืม ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เพราะการกำหนดวงเงินกู้โดยใช้บุคคลค่าประกันกู้ได้ไม่เกิน 1,500,000 บาท ทำให้ข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการนี้ที่มีภาระหนี้สิน แต่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน มีความคาดหวังที่จะได้รับการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้เบ็ดเสร็จ เพื่อจะมีเงินคงเหลือไว้ใช้จ่ายพอเพียงสำหรับการดำรงชีพในปัจจุบันได้ ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานดีขึ้น การกำหนดวงเงินกู้โดยใช้ หลักทรัพย์ค้ำประกันกู้ได้ไม่เกิน 5,000,000 บาท มีข้าราชการครูมีความพึงพอใจ เนื่องจากเป็นวงเงินกู้ที่สูง และสามารถแก้ไข

ปัญหาของครูผู้เงินได้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ สำหรับข้าราชการครูที่มีหลักทรัพย์ค่าประกัน

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1) การดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก ดังนี้ การนำเสนอคำขอู้ตามขั้นตอนการดำเนินงาน และการดำเนินงานเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด บุคคลที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครูดังกล่าว ทั้งนี้เพราะ

(1) การนำเสนอคำขอู้ตามขั้นตอนการดำเนินงาน สมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูที่ส่งคำขอู้ได้รับการบริการในการยื่นคำขอู้จากกลุ่มย่อย/กลุ่มใหญ่/ผู้เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เนื่องจากประธานกลุ่มใหญ่จะแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ นำเสนอคำขอู้ของสมาชิกตามขั้นตอนการดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู สมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู ได้รับการอนุมัติเงินกู้ให้ไปเป็นไปด้วยความโปร่งใสคือสามารถตรวจสอบได้และยุติธรรมคือเป็นไปตามข้อบังคับในการดำเนินงาน เนื่องจากในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของสมาชิก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ มิได้การอนุมัติโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง คณะกรรมการย่อมมีความโปร่งใสคือสามารถที่จะตรวจสอบขั้นตอนพิจารณาได้ และให้ความยุติธรรมคือพิจารณาคำขอู้โดยมีคณะกรรมการจากหน่วยงานทางการศึกษาทุกสังกัด เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานสังกัดของผู้กู้หักเงินเดือนผู้กู้เพื่อชำระหนี้ธนาคาร มีความถูกต้องและตรงตามกำหนดเวลา เพราะการนำส่งเงินชำระหนี้ให้แก่ธนาคารออมสิน เจ้าหน้าที่หน่วยงานสังกัด จะได้รับแจ้งรายการเรียกเก็บหนี้จากธนาคารออมสิน และดำเนินการหักเงินเดือน ณ ที่จ่าย ตามรายการแจ้งเรียกเก็บหนี้มิได้หักโดยพลการ และนำส่งชำระหนี้ให้แก่ธนาคารตรงตามกำหนดเวลา คือภายในสิ้นเดือนของทุกเดือน

(2) การดำเนินงานเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด แยกย่อย ดังนี้ ประธานเครือข่ายมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการกู้เงินให้ข้าราชการที่เป็นสมาชิกทราบ เนื่องจากประธานกลุ่มใหญ่ มีการจัดประชุมกลุ่มเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง และประธานเครือข่ายมีการแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถรับผิดชอบการดำเนินโครงการพัฒนาชีวิตครูโดยตรง เนื่องจากได้แต่งตั้งเลขานุการแต่ละกลุ่มรับผิดชอบโครงการนี้

2) การดำเนินงานของสำนักงาน สกสค. จังหวัด ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ดังนี้ การดำเนินงานของคณะกรรมการโครงการระดับจังหวัด และการออกหนังสือผ่านสิทธิคำขอู้ บุคคลที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครูดังกล่าว เพราะว่า

(1) การดำเนินงานของคณะกรรมการโครงการระดับจังหวัด มีการจัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาผ่านสิทธิแบบคำขอู้ของสมาชิกเป็นประจำทุกเดือน โดยสำนักงาน สกสค.จังหวัด ซึ่งมีเลขานุการ เป็นผู้ดำเนินงานในการจัดประชุมคณะกรรมการโครงการระดับจังหวัดในการพิจารณาอนุมัติผ่านสิทธิคำขอู้ของสมาชิกไม่เกินวันที่ 25 ของทุกเดือน คณะกรรมการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดพิจารณาอนุมัติผ่านสิทธิคำขอู้ของสมาชิกด้วยความโปร่งใสดุติธรรม เพราะก่อนที่จะมีการประชุมพิจารณาอนุมัติผ่านสิทธิคำขอู้ของสมาชิก จะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลนี้สมาชิกทุกคนจากสถาบันการเงิน คือ สหกรณ์ออมทรัพย์ครู และธนาคารออมสิน และคำขอู้ของสมาชิกจะต้องผ่านขั้นตอนการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ เครือข่ายเขตพื้นที่ และเครือข่ายจังหวัด ตามลำดับ มีการกำหนดปฏิทินการส่งคำขอู้ของสมาชิก สำนักงาน สกสค.จังหวัด ได้กำหนดปฏิทินในการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาชีวิตครู เพื่อความสะดวกและสามารถปฏิบัติงานตามกำหนดเวลาได้อย่างเหมาะสม

(2) การออกหนังสือรับรองผ่านสิทธิคำขอู้ มีการออกหนังสือรับรองผ่านสิทธิคำขอู้ของสมาชิกอย่างถูกต้องรวดเร็ว สำนักงาน สกสค.จังหวัด จะดำเนินการ

ออกหนังสือผ่านสิทธิคำขอกู้ของสมาชิกได้ เมื่อคำขอกู้ผ่านการตรวจสอบ การนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัด ประสานเครือข่ายเขตพื้นที่ และจะต้องผ่านการพิจารณาอนุมัติสิทธิคำขอกู้ของคณะกรรมการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม มีมติอนุมัติผ่านสิทธิของสมาชิก ก่อนที่จะออกหนังสือนำเสนอ จึงจะทำหนังสือนำเสนอคำขอกู้ให้ธนาคารออมสินสาขาได้

3) การดำเนินงานของธนาคารออมสิน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ดังนี้ การชำระหนี้เงินกู้ และการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ บุคคลที่เกี่ยวข้องการดำเนินงาน โครงการพัฒนาชีวิตครูดังกล่าว มีความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะ

(1) การชำระหนี้เงินกู้ มีการกำหนดวิธีการชำระหนี้ไว้อย่างเหมาะสม เนื่องจากในการกู้เงิน โครงการพัฒนาชีวิตครู มีวงเงินกู้ที่สูง ธนาคารออมสิน จึงได้มีการกำหนดวิธีการชำระหนี้ไว้อย่างเหมาะสม โดยแจ้งหน่วยงานสังกัดหักเงินเดือน ณ ที่จ่าย ของสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ นำส่งธนาคาร เป็นไปตามระเบียบของธนาคาร

(2) การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ มีการกำหนดขั้นตอนการกู้เงิน โครงการพัฒนาชีวิตครูไว้อย่างเป็นระบบ ธนาคารจะต้องกำหนดขั้นตอนการกู้เงินให้เป็นระบบ เนื่องจากโครงการนี้มีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเอกสารในการขอกู้เงินกับธนาคารอย่างถูกต้อง/ชัดเจน ธนาคารจะต้องให้คำแนะนำแก่สมาชิกที่ติดต่อขอกู้เงิน และมีการจัดลำดับขั้นตอนการตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาเงินกู้สำหรับผู้เกี่ยวข้องไว้อย่างเหมาะสมเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน มีการประชุมคณะกรรมการของธนาคารเพื่ออนุมัติของสมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูอย่างเหมาะสมและยุติธรรม ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้โครงการพัฒนาชีวิตครู ธนาคารจะมีการประชุมคณะกรรมการของธนาคารเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้ของสมาชิกทุกคน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และพิจารณาอย่างยุติธรรม คือพิจารณาตามลำดับก่อนหลังตามระเบียบของธนาคาร

การจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกที่ได้รับอนุมัติมีความรวดเร็ว หากเอกสารคำขอกู้ถูกต้องตามระเบียบการอนุมัติตรงเวลา ก็อนุมัติตามกำหนดที่นัดหมายสมาชิก ในการจ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติ หากคณะกรรมการมีมติอนุมัติเงินกู้ของสมาชิกรายใด เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคาร จะแจ้งให้ผู้กู้ทราบอย่างรวดเร็ว และนัดจ่ายเงินกู้ตรงเวลา

4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยภาพรวม พบว่า คณะกรรมการเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ประสานกลุ่มใหญ่เครือข่ายพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ข้าราชการครูที่ได้รับพิจารณาอนุมัติเงินกู้แล้ว ข้าราชการครูที่เป็นสมาชิกไม่ได้กู้เงิน เจ้าหน้าที่การเงินหน่วยงานสังกัด และเจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคารออมสิน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลลัพธ์ หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

ด้านการแก้ไขปัญหานี้สิน ครูของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพราะโครงการพัฒนาชีวิตครูสามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้สินให้แก่ครูได้เหมาะสม เนื่องจากข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการนี้ มีความสามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้ดีขึ้น และหนี้สินนอกระบบลดลง ซึ่งเกิดจากการรวมหนี้สินทั้งหมดไว้กับธนาคารออมสินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สอดคล้องกับสุกัญญา (2547) พบว่า ภาระหนี้สินหลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว ผู้เข้าร่วมโครงการมีภาระหนี้สินลดลงร้อยละ 60

ด้านการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ทั้งนี้เพราะ ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิต ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูหลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครูแล้ว มีขวัญและกำลังใจดีขึ้นอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโครงการพัฒนาชีวิตครูเป็นสวัสดิการที่ดีจากรัฐบาล ทำให้รู้สึกมั่นคงในชีวิต ปัญหานี้สินที่มีอยู่ได้รับการแก้ไขที่ตรงจุด มีความสุขในการทำงานมาก

ขึ้น มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากขึ้น และสมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูรู้สึกว่าจะไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับภาระหนี้สินอีกต่อไป สอดคล้องกับนิภา (2548) พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครู สมาชิกครูรู้สึกว่าได้รับสวัสดิการที่ดี รู้สึกมั่นคงในชีวิต ปัญหาด้านหนี้สินได้รับการแก้ไข มีความสุขกับการทำงานมากขึ้น รู้สึกภาคภูมิใจที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหา จึงมีขวัญและกำลังใจมากขึ้น

ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาตนเองและกลุ่ม ทั้งนี้เพราะ ครูที่เข้าร่วมโครงการได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาตนเอง/กลุ่ม สมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินแก่สมาชิกได้ ทำให้สามารถสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ได้มากขึ้น ทำให้มีการพัฒนาวิชาชีพ พัฒนาตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในกลุ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ(2544) กล่าวว่า กลุ่มข้าราชการครูที่เข้มแข็ง และเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการพึ่งตนเองและการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง และเป็นการสนับสนุนเรียนรู้ร่วมกันโดยอาศัยประสบการณ์ของแต่ละคน ที่จะช่วยส่งผลให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน

ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตครูให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะ โครงการพัฒนาชีวิตครู สามารถ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายให้ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูมีการดำเนินการภายในกลุ่มที่เป็นเอกภาพ โดยสมาชิกของกลุ่มมีความตั้งใจที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบย่อมจะมีประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สอดคล้องกับศักดิ์สิทธิ์ (2546) พบว่า ข้าราชการครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครอบครัวมีความสุข เงินเดือนเหลือเพียงพอในการดำรงชีพ การส่งเสริมพัฒนาชีวิตครู ทำให้ข้าราชการครูมีกำลังใจในการขวนขวายหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2) ผลกระทบต่อโครงการ พบว่า ข้าราชการครูที่ได้รับพิจารณาอนุมัติเงินกู้แล้ว มีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก การประเมินด้านผลกระทบของการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครู อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ด้านย่อย ได้แก่

วินัยทางการเงินของข้าราชการครู ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครู มีวินัยทางการเงิน ดังนี้ การมีวินัยในการชำระหนี้ มีสัจจะในการออมเงิน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน/มีรายได้เสริมทุกเดือน และมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน/มีรายได้เสริมทุกเดือน เกิดวินัยทางการเงิน เนื่องจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ มีการร่วมมือกันทำงานมีทางเลือกที่เหมาะสม เช่น มีการออมเงินสัจจะร่วมกัน ทำให้เกิดความพึงพอใจมากต่อการได้เข้าร่วมและรับบริการของโครงการนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทำให้ข้าราชการครูมีการบริหารจัดการใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครูดีขึ้น สอดคล้องกับศักดิ์สิทธิ์ (2546) พบว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการข้าราชการครูมีความขยันในการประกอบอาชีพเสริม โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรกรรม มีพฤติกรรมในการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยน้อยลง มีการประหยัดเก็บออม

ความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อโครงการพัฒนาชีวิตครู ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ข้าราชการครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาชีวิตครู มีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาชีวิตครูสมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูพึงพอใจในการให้บริการด้านการจัดสวัสดิการเงินกู้แก่ครู พึงพอใจกับการให้บริการของผู้ปฏิบัติงาน โครงการพัฒนาชีวิตครูของสำนักงานสศส.จังหวัด พึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่สินเชื่อธนาคารออมสิน มีความพอใจในการใช้บริการสินเชื่อ และพึงพอใจในการทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อเพิ่มรายได้ มีความพึงพอใจกับการดำเนินงานของโครงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม โดยใช้รูปแบบซิปป์(CIPP Model) พบว่า การดำเนินงานของโครงการ มีความสอดคล้องหรือเหมาะสมหรือจำเป็นหรือมีความรู้ความเข้าใจ หรือบรรลุวัตถุประสงค์หรือมีความพึงพอใจมาก เนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้องกับโครงการมีเป็นจำนวนมาก และการประเมินรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้น จึงสามารถที่จะนำผลการประเมินโครงการเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อประกอบการตัดสินใจที่จะจัดทำโครงการนี้ต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม ที่ได้สรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. 1 จากผลการวิจัยโครงการพัฒนาชีวิตครู จังหวัดนครพนม พบว่า การประเมินโครงการในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ดังนั้น สมาชิกกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูทุกกลุ่ม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของโครงการและมีการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่อย่างต่อเนื่อง เพราะจะทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 คณะกรรมการพัฒนาชีวิตครูจังหวัดนครพนม ควรออกไปติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูของจังหวัดนครพนม เพื่อจะได้รับทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการทำงาน และให้คำแนะนำที่ถูกต้องในการดำเนินงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สมาชิกทุกคน

1.3 คณะกรรมการเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด ควรมีการสอดแทรกประชาสัมพันธ์การ

ดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตครูในการประชุม อบรมสัมมนาต่าง ๆ ให้ข้าราชการครูในจังหวัด ได้ทราบความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาชีวิตครูอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.4 คณะกรรมการเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด ควรให้การสนับสนุนในการจัดทำกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มเครือข่ายในแต่ละกลุ่ม กลุ่มใหญ่ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะจะนำไปใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม และจะทำให้สมาชิกมีเงินเหลือใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ก่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพยิ่งขึ้น

1.5 ประธานกลุ่มใหญ่ ควรวางแผน จัดอบรมให้ความรู้ ศึกษาดูงาน จากแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดทำกิจกรรมประกอบอาชีพเสริมรายได้เพื่อพัฒนาตนเองและกลุ่ม

1.6 คณะกรรมการเครือข่ายเขตพื้นที่/จังหวัด ควรจัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการพัฒนาชีวิตครู โดยเชิญผู้รอบรู้มาให้ความรู้กับสมาชิกเครือข่ายพัฒนาชีวิตครูและเจ้าหน้าที่การเงินหน่วยงานสังกัด

เอกสารอ้างอิง

นิภา บ้านเรือน. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการพัฒนาชีวิตครูเพื่อพัฒนาชีวิตครูในเขตพื้นที่รับผิดชอบของธนาคารออมสิน สาขาลำพูน จังหวัดลำพูน. การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.
วาโร เฟื่องสวัสดิ์. การวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2550.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานคณะกรรมการ
ข้าราชการครู. สำนักงานกองทุนและ
สวัสดิการทางการศึกษา. “คู่มือการ
ดำเนินงาน โครงการพัฒนาชีวิตครู”
(ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพฯ : ครูสภา
ลาดพร้าว, 2544.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงาน สกสศ.
(คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและ
สวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา).
พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา พ.ศ. 2546.

ศักดิ์สิทธิ์ สุนทรกุล. ศึกษาผลสัมฤทธิ์โครงการพัฒนา
ชีวิตครูในเขตภาคใต้ตอนบน.
การศึกษานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัย
วลัยลักษณ์, 2546.

สุกัญญา ยิ้มไย. ประสิทธิภาพของการเข้าร่วมโครงการ
สินเชื่อเพื่อพัฒนาชีวิตครู: กรณีศึกษากลุ่ม
เครือข่ายพัฒนาชีวิตครูอำเภอบางละมุง
กลุ่มที่ 1 จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ
การบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. กระทรวงศึกษาธิการ.
พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากร
ทางการศึกษา พ.ศ. 2546.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2547.

สำนักงานกองทุนและสวัสดิการทางการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาชีวิตครู.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการ สกสศ. คู่มือการดำเนินงาน
โครงการพัฒนาชีวิตครู ความร่วมมือ
สามฝ่ายระหว่าง กระทรวงศึกษาธิการ
ธนาคารออมสินเครือข่ายพัฒนาชีวิตครู.
กรุงเทพมหานคร, 2550

ออมสิน, ธนาคาร. คู่มือการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อ
พัฒนาชีวิตครู. ม.ป.ท. ฝ่ายสินเชื่อเพื่อ
สังคม. งานสินเชื่อเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพ,
2545.

อารีย์ บัวสุริยะ. การประเมินโครงการพัฒนาชีวิตครู
จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม, 2548.
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2547.